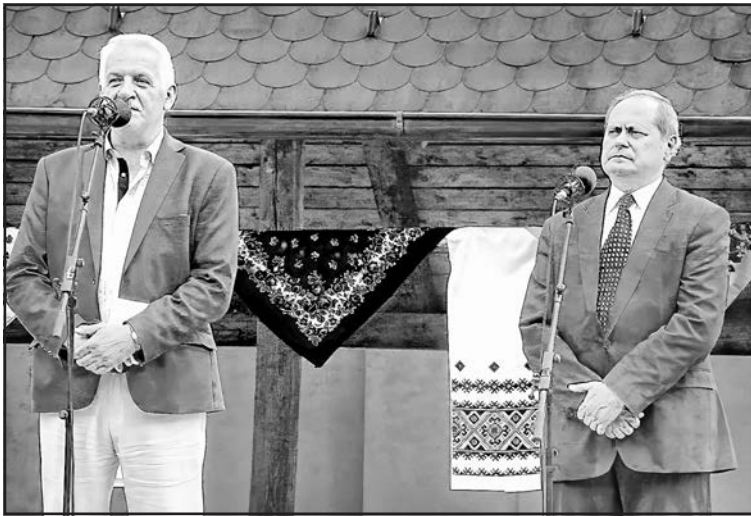

Рік до ювілею

Вже 59 років через Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини, який щороку відбувається в селі Камйонка на Старолубовнянщині, його організатори на чолі із Союзом русинів-українців Словачкої

ній центр у Старій Любовні, місцева школа, сільськогосподарська артіль та інші.

59-й фестиваль у Камйонці був реалізований як дводенна акція, хоч цього річчя субсидія з Фонду підтримки культури

Республіки створюють умови для збереження народної творчості з акцентом на груповий народний спів та популяризацію автентичної народної пісні, а також розвиток фольклорного мистецтва і традицій нашого народу. Співорганізаторами фестивалю вже довгі роки виступають Сільський уряд в Камйонці, Окружний уряд в Старій Любовні, Любонянський освіт-

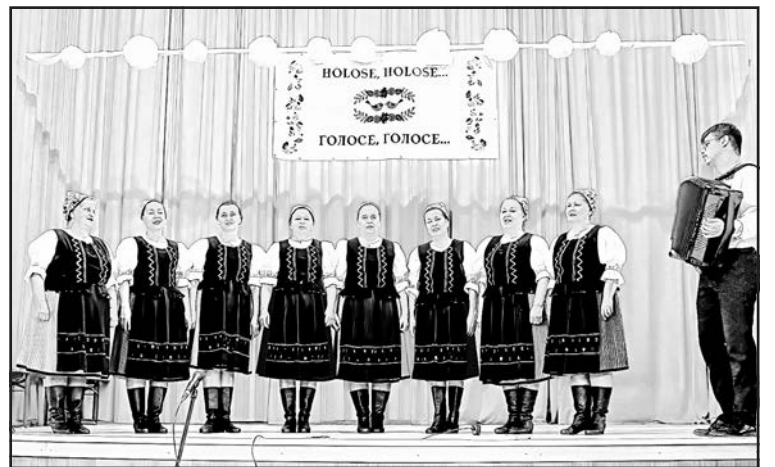
національних меншин не вистачала ані на один день. Драматургічна структура фестивалю складалася з трьох окремих програм, перша з яких відбулася в суботу, 1 червня 2024 р., ввечері під назвою «Вітайте в Камйонці». В ній виступили домашні колективи з Камйонки – від дитячих і до сеньйорів, фольклорні колективи із Старолубовнянського округу, як «Ке-

чера» з Якуб'ян, «Вінок» із Шариського Ястраб'я, «Любовнян» із Старої Любовні, а також Art Rota та R.H. з цього ж міста та колектив «Кольори Карпат» з Ужгорода (Україна).

В неділю, 2 червня, пройшли далі дві програми – до обіду в Домі культури конкурс співацьких груп під назвою «Голосе, голосе» та після обіду заключна програма на місцевому амфітеатрі, яка несе традиційну назву «Барвінок Камйонка». У 36-ому конкурсному огляді співочих колективів, який несе ім'я Стефана Бітнера, одного з основоположників фестивалю і колишнього директора школи в Камйонці, взяли участь 2 дитячі, 7 жіночих та 2 чоловічі співацькі групи. Експертна оціночна комісія під керівництвом Віктора Гацака, оцінюючи рівень конкурсного огляду, констатувала його дуже добрий рівень.

У неділю в обідній час після покладання квітів до пам'ятника загиблим у Першій та Другій світовій війні, організатори, гості та учасники фестивалю урочистою ходою подалися через село до місцевого амфітеатру «Під Дубним», де о 14.00 розпочалася III, заключна програма 59 фестивалю, яку за сценарієм Ігоря Крети зреалізували режисер Марек Світок та модератор Степан Гій.

Програму і водночас 59 Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини відкрили староста села Камйонки Юрій Єдинак та голова Центральної ради Союзу русинів-українців СР Павло Богдан (на фото). У програмі виступили ансамблі: співочий гурт «Барвінок-сеньйор», дитячі колективи «Барвіночок» і «Радість», фольклорний колектив «Барвінок» з Камйонки, народна капела «Шаркані» з Великого Шаріша-Канаши, фольклорний колектив «Карпатянин-сеньйор» з Пряшева, зарубіжний фольклорний ансамбль «Кольори Карпат» з Ужгорода, а також всі співочі колективи, які до обіду брали участь у конкурсі. Чудовим завершенням III програми фестивалю був виступ фольклорного

ансамблю «Черговчан» з Бардієва.

У 59-му Фестивалі фольклору русинів-українців Словаччини в Камйонці взяли участь 20 колективів народної художньої творчості, а загалом понад 250 виконавців. З них 11 співацьких груп (2 дитячі, 7 жіночих і 2 чоловічі), 9 місцевих фольклорних гуртів і ансамблів, 2 гостюючі колективи і 1 іноземний фольклорний ансамбль.

Результати 36-ого конкурсного огляду співацьких груп ім. Стефана Бітнера:
ЛАУРЕАТ 36-го конкурсного огляду:

ЖСС «Литманівка», керівник Наталія Кучова

Дитячі співацькі групи:

1 місце: «Радість» Камйонка, керівник Мартин Караш
2 місце: «Словіночка» Словінки, керівник Патриція Мацалова

Співацькі групи дорослих:

1 місце: ЖСГ «Барвінок» Камйонка, керівник Мартин Караш
2 місце: ЖСС «Стужиця» Снина, керівник Станіслава Шішканова
3 місце: ЖСС «Карпатянин» Пряшів, керівник Магда Сватова
3 місце: ЖСС «Дуброва» Зубне, керівник Михаела Василенкова
3 місце: ЧСГ «Барвінок» Камйонка, керівник Мартин Караш

Дипломи «За участь» отримали:

ЖСС «Словінка» Словінки, керівник Елена Пергачова
ЖСС «Старинчанка» Снина, керівник Злата Фундакова
МСС «Хлопи з-під Бикоша», керівник Валент Брода

-ік-, -пб-

Фото Ладислава Цупера.

70 Свято русинсько-української культури Словаччини

21. – 23. 6. 2024

СВИДНИК

Привітання першокласників в гуртку української мови в селі Убля

5-ого червня цього року діти з гуртка української мови провели незвичайний урок. Відсвяткували Міжнародний день захисту дітей, навчилися віршику *Зайчик*, пісеньку *Висока лісочка* і гру *Голова – плечі*. До нього зголосилося шестеро першокласників, яких офіційно привітали старші учні і пані учителька Мгр. Михаела Штенцова.

На запитання колишньої вчительки Мгр. Марії Камозінової відповіли так:

Лівія (3) – Хочу вивчити всі букви, бо якщо поїду в Україну, вже буду знати.

Елісія (3) – Букви знає моя бабуся, моя мама, то і я хочу їх знати.

Тобіас-Йосиф – Мій брат ходив і декламувати, букви знає, то і я хочу ними володіти.

Тобіас – Хочу вивчити всі українські букви.

Наталка – Якщо я поїду в Україну, хочу знати прочитати, що написано на магазинах.

Дам'ян – Щоб я знав говорити по-українськи.

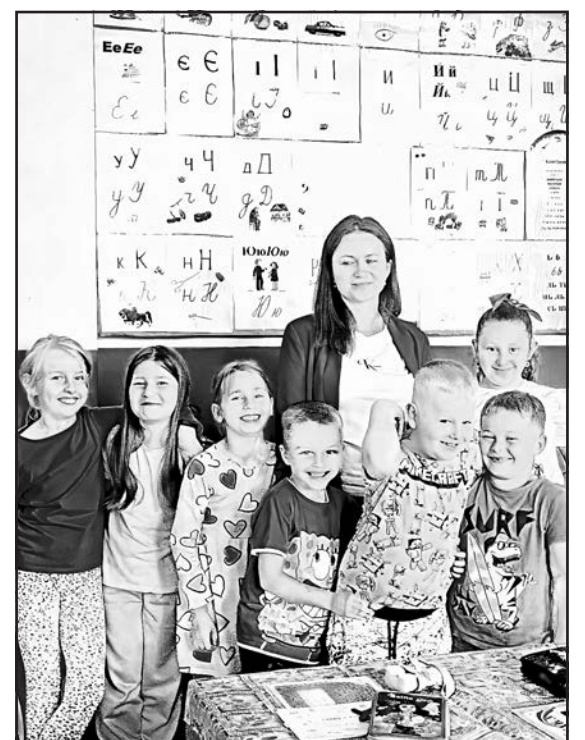
Сандра – Щоб я сама вміла вивчити віршики для декламації.

Сабіна – Мені букви любляться, вони такі інтересні.

Ну що, побажаймо діточкам успіхів в навчанні і щоб їх цей ентузіазм не покидав...

-МК-

Фото: Мгр. М. Камозінова

Угода про прикордонну співпрацю

15.4.2024 р. у Великому Березному було підписано угоду про співпрацю між Великоберезнянською територіальною громадою Ужгородського району Закарпатської області України

і сьогодні єднає народи України та Словаччини. Таким чином, обидві установи повернулися до співпраці, яка в попередній період принесла обом сторонам простір для спільної

Словаччини були укладені угоди про технічне співробітництво та гуманітарну співпрацю. Таким чином, представники Великого Березного та РР СРУСР у Гуменному продовжують тенденцію, що склалася між Словаччиною та Україною.

Як сказав М. Петришак, голова Гуменської РР СРУСР, «...у всіх залишилися яскраві спогади про спільні зустрічі вчителів з Великому Березного та Снини для проведення спільних уроків української мови. У Словаччині, як факультативний предмет мови національної меншини, а в Україні, як обов'язковий предмет державної мови. У нас залишилися яскраві спогади про спортивні змагання між вчителями та працівниками шкіл по обидва боки кордону. У нас залишилися яскраві спогади про обміни між місцевими колективами під час культурних акцій. Ми всі віримо, що після періоду, який спричинив нам багато незручностей і заважав нам зустрічатися і співпрацювати один з одним, настануть кращі часи. Часи, які нас не будуть розділяти, але навпаки – об'єднувати».

Богдан Кирлик, голова Великоберезнянської селищної ради, висловив сподівання, що «...підписання Угоди стане добрим фундаментом щодо запровадження і зміцнення дружніх, добросусідських відносин у галузях освіти, культури і мистецтва, спорту та молодіжної політики, популяризації найкращих прикладів народного мистецтва».

-мп-

та Регіональною радою Союзу русинів-українців Словацької Республіки в Гуменному.

З української сторони на підписанні угоди були присутні Богдан Керлик, Великоберезнянський селищний голова, та Неля Глодан, головний спеціаліст з питань культури. Зі словацького боку на підписанні договору були присутні голова РР СРУСР у Гуменному Микола Петришак та член Президії РР СРУСР Іван Лукач.

Підписання угоди про співпрацю не є початком чогось нового. Це є лише продовженням того, що пов'язувало

діяльності в галузі культури, освіти та спорту. На жаль, спочатку ковід, а потім війна зупинили взаємну співпрацю обох сторін на певний період часу. Угода була укладена з добрими намірами, що в найближчий період можна буде повернутися до того, що було налагоджено, перевірено багатьма роками спільної діяльності, яка приносила задоволення, збагачення та радість людям по обидва боки кордону.

Ця подія була також дещо символічною. За кілька днів до підписання цієї угоди, між урядами України та

Похід подяки в Снині

1945 рік став переломним в історії людства. Історики оцінюють його як найбільш значущий рік 20-го століття. Це був рік багатьох великих світових подій. Серед найбільш значущих – закінчення Другої світової війни – найжахливішої війни в історії людства. Війна, яка принесла з собою біль, страх, страждання, величезні матеріальні втрати і непоправні людські жертви.

пам'ятна подія. Це також соціальна, спортивна, культурна та освітня подія. Цьогорічний похід відбувся в неділю, 12 травня, і розпочався, за традицією, з покладання квітів до пам'ятника полеглим. Після вшанування пам'яті учасники походу вирушили автобусом до обсерваторії на Колоницькому верху. Як кожного року, для учасників походу була підготовлена астрономічна

Про це треба постійно нагадувати і усвідомлювати, бо не всім людям у світі, і, на жаль, навіть у сучасній розвиненій і культурній Європі, пощастило так, як нам, і війна прокотилася по них страшним вимом.

У Снині щороку відзначають закінчення Другої світової війни, покладанням вінків до меморіалу загиблих і Походом подяки.

Похід подяки відбувається тут вже понад 50 років. Спочатку його організувало національне підприємство «Вигорлат» Снина. Після приватизації – ліквідації «Вигорлату», його організацію перебрала на себе Гуменська регіональна рада Союзу русинів-українців Словацької Республіки. Ця акція організована на знак подяки всім тим, хто віддав своє життя і тим, хто пережив лихоліття Другої світової війни, заради щасливого життя майбутніх поколінь.

Але Похід подяки – це не просто

презентація. Цього року мова йшла про сонце та сонячну систему. Було приємно і дуже пізнавально спостерігати за моделюванням руху небесних світил у планетарії.

Сам похід був розділений на дві частини. Більш фізично підготовлені учасники стартували від Обсерваторії і пройшли колишньою вузькоколійкою під Сининським камінем до бази відпочинку «Рибники». Менш фізично підготовлені учасники повернулися автобусом до Снини, а звідти пішли до бази відпочинку «Рибники». Учасники обох частин походу зустрілися на узгодженому місці, де вже горіла ватра. Ціле пообіддя учасники маршу провели у відпочинку та спілкуванні зі смаженими ковбасками та салом. Звісно ж, зі співом народних пісень.

Завершення акції стало також запитанням для всіх учасників до участі в Поході подяки і наступного року.

Микола ПЕТРИШАК.

Готуємось до 50-ого огляду народних пісень «Маковицька струна» 3 регіонального конкурсу в Боглярці

Ми вже інформували, що в окремих місцевостях Пряшівського краю, а також в Кошицях цими днями про-

ую русинів-українців Словацької Республіки в Бардієві, Сільський уряд в Боглярці та Горношариський освітній осередок в Бардієві. Загалом 12 співаків-конкурсантів виступили в Будинку культури в Боглярці, зі смаком прикрашеному весняним декором. Їхні виступи оцінювало журі у складі Ігоря Крети, Марії Ванчикової-Кийовської та Яна Шивака.

Серед гостей були присутні голова Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки СРУСР Павло Богдан, заступник голови ЦР СРУСР Галина Мивканич, голова Регіональної ради СРУСР у Бардієві Микола Деніс, старости та гості з навколишніх сіл.

Журі оцінило конкурс як дуже збалансований, виступи конкурсанти на якісно хорошому рівні, але у зв'язку з тим, що центральний огляд буде значно розширено і включатиме виступи лауреатів інших років, воно змогло відібрати лише обмежену кількість – 3 прохідних і по одному лауреату від кожного регіону. Інші співаки-конкурсанти були нагороджені дипломами срібної групи.

Наступні співаки пройшли до золоті групи з правом представляти Бардієвський округ на 50-му огляді в Бардієві та в Театрі ім. Й. Заборського в Пряшеві:

▲ Результати змагання оголосив Ігор Крета.

Стефанія Ковачова з Оргутової

Лаура Чушкова з Біловежі та Кароліна Фечанінова зі Снакова.

Моніка Сорока з Бардієва виступить як лауреатка.

Срібне пасмо зайняли:

Кристіна та Домініка Фечаніні зі Снакова (дует)

▲ В Будинку культури зійшлися жителі Боглярки і навколишніх сіл.

▲ У той час, коли журі оцінювало конкурс, Петер Маслей і Моніка Сорока співали і грали для глядачів.

ходять регіональні конкурси народних пісень «Маковицька струна» в Пряшеві, Кошицях, Чирчі, Свиднику, Пораці і завершається в Зубному 16 червня 2024 р. Один з конкурсів відбувся у Боглярці Бардієвського округу. Детальніше про нього інформувала Марія Імітер.

Ред.

Цього року, 16 листопада, в спортивному залі «Мир» в Бардієві прозвучать ноти ювілейного 50-го огляду народних пісень «Маковицька струна». Для того, щоб цей пісенний фестиваль засяяв у повній красі, з квітня цього року проходять конкурсні виступи в окремих місцевостях Пряшівського краю і в Кошицях. Крім того, глядачі можуть насолодитися виступами лауреатів минулих років.

У суботу, 11 травня, конкурсний огляд пройшов в Боглярці Бардієвського округу. Його організували Регіональна рада Со-

Після закінчення конкурсного огляду глядачі послушали концерт, присвячений 79-й річниці перемоги над фашизмом і Дню матері. У концерті також взяв участь Петер Маслей з Бардієва з власним гітарним акомпанементом та Моніка Сорока з її незамінною геліонкою.

У приміщенні Будинку культури був накритий стіл для кожного відвідувача, а також для всіх відвідувачів, приміщення були уквітчані орваном, на стінах висіли картини із зображенням навколишньої природи роботи художника, уродженця села Андрія Мокріша, біля входу в зал висіли барвісто прикрашені берізки, а організація акції «вдалася» на славу. Дякуємо Сільській управі і всім, хто доклався до цього.

Марія ІМІТЕР.

Михайлів – село, в якому народився Юрій Креси́ла

В Снинському окрузі (Східна Словаччина) знаходиться маленьке село, назва якого – Михайлів (в записях мовознавця Василя Лагги транскрипція народної назви села – Міхал'у́).

Перша письмова згадка про село із 1567 року. Його назва походить, мабуть, від прізвища Михайло, який заснував село в першій половині 16 століття. Село належало панству Другетів. Жителями були волохи. В плінні роки багато жителів стало желярами – люди, які не мали ні будинку, ні землі.

В селі після Другої світової війни в 1945 році жило приблизно 200 людей у двадцяти хатах.

В 1970 році тут було 224 жителів, 1980 р. – 172, 2001 р. – 103, 2021 р. – 82, а в 2024 р. – тільки 86 жителів.

В цьому селі 13 квітня 1932 р. народилася визначна людина – академічний художник, ілюстратор, графік, монументаліст, педагог – Юрій Креси́ла. Для увічнення його пам'яті недавно тут була відкрита пам'ятна дошка, щоб нагадувала всім про славного уродженця села.

Ми попросили старостку села пані Яну Ігловську, щоб нас познайомила з цією подією і розповіла про інші справи села. Старосткою села на півставки вона уже 22-ий рік.

– Пані старостко, скажіть нашим читачам про цю подію.

• Ми дуже щасливі, що у нашому селі народилася така визначна людина, яким був Юрій Креси́ла (13.4.1932-22.3.2007). З думкою про пам'ятну дошку вийшло громадське об'єднання *Вітерець Бескид* в Снині на чолі з Михайлом Іванцом. Я дуже зраділа, хоч термін відкриття був пізніше і ми її не мусли фінансувати. 18 листопада 2023 року урочисто відкрили пам'ятну дошку на будинку

Сільського уряду за участі голови Центральної ради СРУСР Павла Боїдана, депутатки Пряшівського самоврядного краю Надежди Сіркової, трьох дітей Ю. Креси́ли, жителів села і околиці. Культурною вставкою був виступ дівочої фольклорної групи *Ублянка*. Син Юрій селу передав одну з картин свого батька.

– Ви говорите, що село не фінансувало цю подію. То як ви стоїте з грошима взагалі?

• Правду сказати (з усмішкою)? Живемо з того, на що з дотацій маємо. Я село до боргу ні разу не привела. Дуже важкий рік ми прожили за минулої влади, бо все фінансування припинилося і ми ледве-ледве поплатили все, що було потрібно.

– Це значить, що ви нічого не робите, бо без грошей сьогодні тяжко.

• О, то ні. Ми проводимо Міжнародний день дітей як спортивний день і організуємо зустріч родаків в перший тиждень серпня. Тепер ми з депутатами почали робити дитячий майданчик. Крім

того, з селянами робимо бригади – косіння, прибирання села. А я сама роблю прибиральницю, займаюся економічними справами, організую все, що потрібно для села.

– У навколишніх селах жителів все менше і менше, продаються будинки на хати, дачі. Як з цією справою у вас.

• Може, і не повірите, але у нас маємо тільки одну людину з Братислави, а всі тутешні. Ніхто не хоче свою спадщину продавати, хоч зацікавлених осіб досить.

– Скажіть, будь ласка, який склад села в Михайлові тепер?

• В селі живе на сьогоднішній день 86 жителів, з них 11 дітей і студентів, четверо над 80 років, інші в продуктивному віці.

– Що можемо інтересного у вас знайти.

• Крім гарної природи, маємо дві церкви Різдва Пресвятої Богородиці греко-католицьку з 1841р і православну із 2003 р.

– Що вас засмучує?

• Що у 2013 році закрили бібліотеку, що жителі не мають де купити продукти, за всіма справами мусять ходити найближче до Ублі. Я рада, що хоч три рази в тиждень їздять у село пересувна мобільна пекарня.

– А школа?

Дітей не є. Але в колишній школі тепер знаходиться Сільський уряд.

– Хотите ще щось сказати?

• Хочу подякувати депутатам села. Дуже мені допомагають. Без них я б не могла існувати як старостка села.

– Дуже гарно дякую за розмову. Бажаю вам і вашому селу багато успіхів і кращого життя.

(У статті використано дані з Вікіпедії).

Текст і фото М. К.

«Місто культури 2024»

Церемонія відкриття програми «Місто культури 2024» в Гуменному відбулася в рамках вікенду. Наше місто символічно прийняло естафету від Ревуці і розпочало проєкт «Миттєві кордони», який приніс йому звання Міста культури наприкінці минулого року.

Протягом двох днів (субота та неділя, 1 та 2 червня) місто жило різноманітними акціями, пристосованими для всіх вікових категорій. Два найбільш привабливими для жителів та гостей міста – це культура та мистецтво.

У суботу вдень на сцену вийшла команда Міста культури Гуменне 2024. Церемонію відкриття відкрила угорська капела Csángálló. За нею послідувала відеоісторія про кандидатуру міста культури, яку відвідувачі могли переглянути на світлодіодному екрані. На запрошення також відгукнулися Мілан Маєрський, голова Пряшівського самоврядного краю, Роберт Шпотак, директор Фонду підтримки мистецтва, Растіслав Марко, програмний директор першого Міста культури в Банській Штявниці, Карін Кілікова, програмний директор останнього Міста культури в Ревуці.

Мілош Меричко, приматор

міста Гуменне, звернувся до присутніх: «Я з великим задоволенням вітаю вас на церемонії відкриття Року культури, який буде дуже важливим для нас. Це можливість відсвяткувати не тільки багатство нашої культурної спадщини, а й показати всьому світу, яким чудовим місцем є наше місто. Особлива подяка організаторам, артистам і кожному з вас, хто допомагав і підтримував нас у нашому прагненні стати містом культури».

Растіслав Марко передав декалог *Desatoro Mesta kultury Banská Štiavnica 2019 pre ďalšie mestá kultúry SR alebo Rastó mládenca príhody a skúsenosti* гуменському програмному директору Луміру Маті. який зачитав їх і додав до кожної з них свої міркування, з якими він звернувся до членів команди та відвідувачів. Карін Кілікова подарувала книгу Густава Ройса *Hviezdovedy* («Споглядання зірок») (одна з програмних ліній в Ревуції). Перед присутніми також виступили Роберт Шпотак, Карін Кілікова, Маріанна Смолейова та Яна Васильцова.

Вероніка ЛАТТОВА,
пресслужба
міста Гуменне.

Пряшівський самоврядний край запусив значні проєкти розвитку на Снинщині

Мілан Маєрський, голова Пряшівського самоврядного краю (ПСК), здійснив чергову робочу поїздку, цього разу до Снинського округу. У понеділок, 27 травня, він обговорив з соціально-економічними партнерами інвестиції, вкладені в регіон, і його потенціал.

Край інвестує значні кошти в цей регіон, щоб допомогти забезпечити водою 24 села і каналізацією 28 сіл в окрузі. Крім того, будується 74-кілометровий Полонинський маршрут для велосипедистів і пішоходів, що допоможе розвитку туризму та покращенню життя місцевих жителів.

«Цей район був забутий протягом тривалого часу. Тому я дуже радий, що нам вдалося, чи то завдяки європейським ресурсам, чи то завдяки ресурсам ПСК, розпочати

діяльність у цій місцевості, яка може зробити Снинський округ більш знайомим для наших та іноземних туристів. Ми почали будувати тут базову інфраструктуру, хоча це не в нашій компетенції, і цей порядок денний є надзвичайно складним. Однак ми знаємо, що села не змогли б зробити це самостійно, без нашої допомоги. Ми пробурили тут понад 30 свердловин, що дало свої плоди у вигляді підтверженого джерела питної води в 17 з 24 сіл, що є чудовим результатом», – підсумував голова ПСК Мілан Маєрський.

Пряшівське крайове самоврядування на сьогоднішній день інвестувало один мільйон євро в загальну підготовку та проєктні роботи з водопостачання та водовідведення

в Снинському окрузі. Воно має намір продовжити роботи в чотирьох долинах – Пчоліне та околиця, Ублянка долина, Улицька долини та Збойська долина і в наступному періоді.

Крім того, тут активно будується велосипедна доріжка Полонинська стежка, яка стане пріоритетним напрямком для велосипедистів і пішоходів, а взимку також для лижників. Наразі завершено 14,4 км із запланованих 74 км. Ще 11,5 км перебувають на стадії будівництва. У окрузі також поступово покращуються умови проживання. У рамках програми «Catching-up regions» – «Наздоганяючий регіон» було додано 200 ліжок-місць та 35 робочих місць.

Заплановані й інші проєкти, спрямовані на покращення життя в регіоні. В рамках інтегрованої територіальної стратегії регіон має 22 проєкти на загальну суму 23 мільйони євро. «Після підрахунку попередньо затверджених Радою партнерства проєктних планів, Снинський округ входить до числа округів з найбільшими асигнуваннями на душу населення», – додав Маєрський.

З 2018 року Пряшівський самоврядний край вже інвестував 16,7 мільйона євро в дорожню інфраструктуру округу, де відремонтував 41,5 км доріг і 13 мостів. Цього року планується завершити модернізацію дороги II/558 в Снинському окрузі.

Пресслужба ПСК,
Пряшів.

Календар

3.7.1854 р. – народився чеський композитор Леош Яначек (170). Помер 12.8.1928 р.

3.7.1909 р. – народився у Старині Снинського округу вчитель основних шкіл у Кленовій, Ублі, директор шкіл в Стаціні, Меджилабірцях і Габурі Іван Гелетка (115). Помер 7.3.1970 р.

4.7.1969 р. – помер український письменник Словаччини Федір Лазорик (55). Народився 1.4.1913 р. у Бехерові Бардіївського округу.

5.7. – державне свято Словаччини (св. Кирила і Мефодія).

5.7.1889 р. – народився педагог, літератор, церковний діяч Степан Семан (135). Помер 1960 р.

7.7.1914 р. – народився у Хмельовій Бардіївського округу педагог, громадський діяч, колишній голова ЦК КСУТ Василь Капішовський (110). Помер 11.4.2002 р. в Кошицях.

7.7.1924 р. – народився в Габурі Меджилабірського округу педагог, історик, проф. Омелян Ставровський, канд. наук (100). Помер 6.6.1996 р. в Братиславі.

9.7.1834 р. – народився чеський поет, письменник і журналіст Ян Неруда (190). Помер 22.8.1891 р.

10.7.1899 р. – народився у Свиднику громадський діяч, депутат парламенту ЧСР Юрко Калиняк (125). Помер 7.8.1988 р.

10.7.1934 р. – народився у Пихнях Снинського округу педагог, культурно-освітній діяч Іван Кремпа (90). Помер 17.7.1989 р. в Пряшеві.

12.7.1904 р. – народився чільний поет Павло Неруда (120). Помер 23.9.1973 р.

15.7.1904 р. – помер письменник Антон Чехов (120). Народився

29.1.1860 р. Батько письменника – Павло Єгорович Чехов (1823–1898) – українець.

16.7.1914 р. – народився український прозаїк Михайло Томчанин (110). Помер 19.1.1975 р.

18.7.1914 р. – народився церковний діяч, колишній викладач Православного богословського факультету в Пряшеві Йосиф Ілюк (110). Помер 6.5.1993 р. в Пряшеві.

18.7.1994 р. – помер колишній режисер УНТ Іван Іванчо (30). Народився 16.3.1935 р. в Матовцях Свидницького округу.

20.7.1964 р. – помер в Орябині Старолібовнянського округу народний поет, прозаїк, збирач народної творчості Іван Кіндя (60). Народився 3.2.1892 р. в Орябині.

20.7.1969 р. – народився в Стаціні Снинського округу заступник голови ЦР СРУСР Віктор Бандурчин (55).

22.7.1944 р. – помер у Празі український поет Олександр Олесь (80). Народився 4.12.1878 р.

24.7.1964 р. – помер український поет Максим Рильський (60). Народився 19.3.1895 р.

25.7.1979 р. – помер єпископ Михалівський Кирил (Василь Мучичка) (45). Народився 17.4.1924 р. в Горонді на Закарпатті.

27.7.1904 р. – народився професор, директор Пряшівської греко-католицької руської учительської семінарії Микола Ількович (120). Помер 22.6.1978 р.

26.7.2009 р. – помер в Кошицях лікар і письменник Юрій Варга (15). Народився 30.4.1930 р. в Бзянах Стрпківського округу.

Вибори до Європейського парламенту

Переможцем виборів до Європейського парламенту у Словаччині стала партія *Progresívne Slovensko* (27,81%), за нею йдуть *Smer* (24,76%) і *Republika* (12,53%). До Європарламенту також пройшли кандидати від партій *Hlas* (7,18%) і *KDH* (7,14%). Явка виборців на виборах до Європарламенту склала 34,38%.

До Європарламенту не потрапили ні *SaS* (4,92%), ні *Demokrati* (4,68%), ні *Maďarská aliancia* (3,88%). Коаліція *Slovensko, Za ľudí* (1,98%) і *SNS* (1,90%) також не отримали місця в Європарламенті.

Виборці могли обирати з 23 політичних суб'єктів, решта партій отримали менше одного відсотка голосів. Явка на виборах до Європарламенту склала 34,38% (1 505 176 виборців, які взяли участь у голосуванні).

–р–

Сторінки минулого (107)

ВОЛИЦЯ – VOLICA (окр. Меджилабірці)

Wolycha (1405), Volicza (1773), Volicza, Wolica (1808), Okróške (1907), Volica (1920).

Стат.: 1869 – 306 жит., 1880 – 272 жит., 9 слов., 24 нім., 229 рус., 10 немовл., 12 р.-кат., 235 гр.-кат., 25 юд.; 1890 – 277 жит., 1 слов., 1 мад., 12 нім., 256 рус., 7 ін., 1 р.-кат., 273 гр.-кат., 1 реформ., 12 юд.; 1900 – 319 жит., 9 мад., 6 нім., 303 рус., 1 ін., 8 р.-кат., 297 гр.-кат., 14 юд.; 1910 – 305 жит., 7 мад., 8 нім., 273 рус., 17 ін., 296 гр.-кат., 1 реформ., 8 юд.; 1921 – 54 буд., 319 жит., з т. 4 чсл., 305 рус., 4 євр., 6 чуж., 1930 – 382 жит., 13 чсл., 364 руської нац., 5 чужинці, 14 р.-кат., 366 гр.-кат., 2 ін., або без віросповід.; 1940 – 442, 1948 – 422, 1950 – 326 чсл., 68 рос., 6 р.-кат., 384 гр.-кат., 4 прав., 1961 – 549, 1970 – 523, 1980 – 459, 291 слов., 157 укр., 8 рос., 1991 – 362 жит., з т. 299 слов., 43 рус., 19 укр., 286 гр.-кат., 32 правосл., 19 р.-кат., 1 юд., 24 неврст.; 2001 – 347 жит., 240 слов., 98 рус., 4 укр., 29 р.-кат., 274 гр.-кат., 35 правосл.; 2011 – 320 жит., 154 слов., 150 рус., 1 укр., 15 неврст., 23 р.-кат., 248 гр.-кат., 20 правосл., 1 єванг. ав., 28 неврст.; 2021 – 264 жит., 166 слов., 89 рус., 3 укр., 2 чеськ., 4 неврст., 9 без віросп., 38 р.-кат., 186 гр.-кат., 28 правосл., 3 неврст.

Площа хотара 537 га. Відомі такі перекази про походження назви села. Перший був записаний 7.6.2005 р. в с. Волиці від Федора Януха, 1922 р. н.: «Я чув од своєю віця, же чом то наш валал ся пише Волиця. Ту даколи барс вельо волів тримали, барс вельо волів ся ту пасло. Зато Волиця проісходить. Ту были двоє панове, а еден мав вола – та і з того Волиця.

Дальший переказ запропонував читачам журналу «Дружно вперед» Михайло Дубай у третьому числі за 1967 рік: «За часів інтенсивної маляризації наприкінці минулого (XIX – примітка редакції) і на початку нашого (XX – примітка) сторіччя село одержало малярську назву Okróške, яка схематично відведена від слов'янського «віл» на малярське «Ок'ол». Але й всупереч тому, що серед селян поширений погляд, що назва села походить від того, що волончани люблять розводити велику рогату худобу, зокрема волів, все ж таки це не обгрунтоване, і її виникнення треба шукати інде».

Можливо відповідь на це питання дає словацький історик В. Рабік в статті Rusíni a valašské obyvatelstvo na východnom

Slovensku v stredoveku (Historický časopis, ročník 53, 2005, č. 2). Він, серед іншого, зазначає: «Všetky stredoveké dediny s názvom Vóľa vznikli na východnom Slovensku ešte v kontexte dosídľovania na nemeckom práve za účasti rusínskeho, ale i poľského obyvateľstva».

Стосовно назви Волиця він, між іншим, пише: «... zapadne od Michaloviec jestvovali až dve dediny s názvom Voľa, ktorými sú dnešná Voľa, ležiaca v doline Laborca severne od Nacinej Vsi a ešte v stredoveku zaniknutá Volica, ktorá ležala niekde na choťanom území Lesného a aj jej pôvodný názov bol ešte Voľa. Táto dedina už roku 1405 vystupuje pod poslovenčeným názvom Volica, no roku 1448 bola len vyuhnutým sídlom». Проте тут питання: біля Волиці на Лабірщині не існували словацькі села.

Ще і в 1930 році, коли відбувся перепис в ЧСР, в політичному окрузі Меджилабірці (politickom okrese Medzilaborce) не існували словацькі села, за винятком Грабівця (тепер Грабівець над Лабірцем) і Грубова, а велика кількість осіб, які заявили про свою належність до руської національності (ruskej národnosti), свідчить про високий рівень національної свідомості жителів Лабірщини. Перший показник – кількість жителів в окремих селах, в дужках кількість жителів руської національності: Збудська Біла – кількість жителів 546 (кількість жителів руської національності 507), Борів – 376 (299), Берестів – 235 (191), Красний Брід – 719 (471), Бистра – 176 (141), Чабалівці – 594 (480), Нижні Чабини – 505 (392), Вишні Чабини – 425 (357), Чертіжне – 1088 (838), Мала Дрішна – 158 (142), Велика Дрішна – 196 (176), Габура – 1297 (1078), Гавай – 374 (250), Калини – 553 (495), Маковець – 233 (155), Меджилабірці – 2547 (773), Микова – 523 (473), Нягів – 474 (416), Крива Оляка – 112 (84), Нижня Оляка – 379 (268), Вишня Оляка – 359 (318), Вільшинків – 293 (253), Полата – 415 (306), Мала Поляна – 279 (262), Руська Поруба – 365 (283), Праврівці – 219 (204), Прутиляни – 233 (222), Нижня Радвань – 240 (192), Вишня Радвань – 657 (391), Репеїв – 185 (155), Рокитовець – 303 (289), Рошківці – 401 (401), Малі Сташківці – 146 (137), Великі Сташківці – 219 (213), Сувів – 293 (271), Варихівці – 244 (207), Вилагі (тепер Светлиці) – 768 (716), Нижня Ладич – 130 (64), Вишня Ладич – 107 (34), Волиця – 382 (364), Видрань – 512 (430), Вишава – 415 (372), Завада – 242 (235), Нижні Збійне – 230 (177), Вишне Збійне – 329 (290). Рекорд становлять Рошківці.

На відміну від згаданого вище перепису, сучасні переписи свідчать про зворотне: асиміляція і спливання русинів-українців з мажоритарним населенням в наш час набув небачених досі і заодно страхотливи-вих обертів. В Рабік доводить, що села з такою назвою доселялись новим руським (українським) населенням головним чином з Польщі і Галичини. Народну назву села Волиця наводить Василь Латта в «Атласі українських говірок Східної Словаччини» (1991). В лексиконі сіл Угорщини (1786) Я. М. Корабинського назва села наведена як Wolicza. Його жителі зазначені як руснаки – *rusnak*. (стор. 841). Ян Бенко в монографії «Osídlenie severného Slovenska» (1985) пише про існування двох Волиць: Нижньої і Вишньої (Volicha, Volyan), які були засновані на основі німецького права після 1379 року. Як зазначають історики, Волиця вперше згадується у документі 1415 р. у зв'язку з родинною суперечкою шляхтичів із Збудзи. Спочатку село належало до маєтку Михалівці, але у 1448 році, згідно з документами, було повністю покинуте. Після повторного заселення воно належало михалівським землевласницьким родинам Чонтош, Гаркані, Корошраз, Лашнай, Одерсффі, Серешвай та Ізбуді. Походження назви села Ф. Уличний пов'язує з тим, що «...поселення було заставане шолтисом з поселенцями за заставанем, німецьким або волюським правом у 14-му, найпізніше на початку 15-го століття». У 1715 році у Волицях було 8 селянських хат. У 1720 році тут був збудований млин. В урядовому лексиконі поселень Угорщини 1773 року село зараховане до чисто руських. Стосовно віросповідання 1806 року село зареєстроване як греко-католицьке з руською мовою проповіді. Під час першого перепису 1787 року в селі налічувалося 30 будинків і 232 жителів. У 1828 році воно вже налічувало 40 будинків і 311 жителів, які займалися хліборобством, працювали в лісах. Після 1918, крім інших традиційних ремесел, поширилось вибавання олії у ступах із семеня конопель, соняшника, буюкового горіха, ріпака. У 1941-45 рр. у селі існувала сільськогосподарська школа. На лівому березі р. Лаборець знайдено камінний сокиромолот з чорного сланцю з отвором посередині з пізньої доби кам'яної. Велике значення для села мало будівництво залізничної лінії Гуменне – Меджилабірці у 1873 році, яка з'єднала його з прилеглими містами. Церква Успіння Пресвятої Діви Марії у класицистичному стилі побудована 1796 р., ремонтвана 1922 та 1954 рр. Виходячи з записів єпископських візитацій, станом на 1733 рік в селі був малий дерев'яний храм. За священника Василя Рудого в 1746 році дерев'яна церква

була в доброму стані. В записках візитації 1814 – 1815 рр. зазначено, що згадана церква була збудована віруючими села. В церкві є три дзвони і зазначається, що тут служить єдино священник із церкви-матері в Збудській Білій і що від самого початку церква є греко-католицька. Список парафіяльних греко-католицьких священників та адміністраторів: (1737 – 1750) Василь Рудий, (2004 – 2005) Михал Станко – замісник з Радвани н/Л., (2005 – 2012) Ігор Панчак, (2012 – 2014) Ігор Панчак – замісник з Радвани н/Л., (2014 – 2021) Марек Сметанка, (2021 – Мілан Сисак).

Парафія, яка існувала в селі від 1728 року, була відновлена у 2004 році шляхом перенесення осідку зі Збудської Білої.

Духовні запиту православних вірян задовольняють священнослужителі зі Збудської Білої.

Михайло Дубай про Волицю

На увагу заслуговують відомості про Волицю, які опублікував вже згаданий Михайло Дубай в циклі статей «З хроніки наших сіл» в журналі «Дружно вперед» (ч. 3/1967). Ось декотрі уривки. Волиця ані в минулому не була великим селом, не мала власного приходу та належала до Збудської Білої, де вже в 1780 році велася метрика, яку знов було відновлено в 1825 році. Волиця належить до нової колонізації, оскільки в її сусідстві – на півдні і півночі, ще давніше находились більш розвинені оселі старшої колонізації. Список газдівських дворів, зроблений в 1720-1721 роках, тут наводить лише 8 газдівств та один млин. Хроніка у Волиці не пишеться. Мовля, загубилась. Цей факт є характерним для багатьох сіл Східної Словаччини. Шкільну хроніку було засновано аж після Другої світової війни директором школи Степаном Макаром. В ній наведені лише найважливіші шкільні події. Про визначні події села в ній майже нічого не говориться.

В селі зустрічаємо такі прізвища селян, як Ревак, Фіркаль, Рогаль, Верлихай, Халь, Глогинець, Юрочко й інші, члени сімей яких грали визначну роль в житті Волиці.

Старші жителі ще пам'ятають наполегливу підготовку і безконечні воєнні транспорти під час Першої світової війни, а також те, коли село наприкінці 1914 року було зайняте російським військом. На хотарі Волиці велась жорстока бої, результатом яких було спалення села і переповнене місцеве кладовище масовими могилами. Тоді з села пішли на війну Рогалівці, Сотаківці, а дальші загинули на різних фронтах габсбурзької монархії – Андрій Голта, Федір Торган, Михайло Глогинець, Михайло Рогаль, Федір Гойдич та Іван Гунар.

У СНП брали участь: Іван Штець, Іван Глогинець, Андрій Юрочко, Андрій Халь, Іван Верлихай.

Волицю було визволено 25 листопада 1944 року. Селяни почали повертатись додому. Ніде було жити, не було потрібного одягу і харчів.

Першим головою визволеного села став Іван Іванчик. Разом з членами МНК він взявся за усунення руїн, ремонт будинків, шляхів, мосту і харчування співгромадян. Це, зрозуміло, вимагало багато часу і зусиль. Всі волинчани змушені були прожити період великих нестач.

В шкільній і культурній області Волиця розвивалась дуже повільно. В давньому минулому тут діти не навчалися. Після впровадження обов'язкових відвідин школи в XIX сторіччі, діти лише спорадично відвідували школу в Збудській Білій, а пізніше у Вишній Радвані. Несистематичне навчання мало за наслідок неписьменність, хоч в Збудській Білій на протязі кількох десятиріч діяв свідомий учитель Михайло Мліч, а на зламі сторіч – Іван Керлик. У Волиці діти почали вчитись аж в 1926 році – в приватному будинку. В 1928 році, завдяки Михайлу Крутилю, Івану Верлихай, Михайлу Рогалю і Івану Халю-Кудловському, почалося будівництво шкільного будинку, який тут стоїть по сьогоднішній день. В цій школі, майже від її побудови та з меншими перервами, вчить заслужений учитель Степан Макара. Негайно після закінчення навчання в Пряшівській учительській семінарії в 1922 році він почав педагогічну діяльність та організаторську роботу в учительських товариствах. Його прогресивний погляд і працьовитість придбали довір'я учителів і він став багаторічним секретарем організації українських учителів на Східній Словаччині, коли її головою був Іван Гендер. Після визволення Степан Макара деякий час був окружним шкільним інспектором. Але конкретна учительська робота знов привела його у Волицю. Своєю самовідданою працею йому вдалось ліквідувати неписьменність у Волиці. Завдяки йому з Волиці вийшов цілий ряд людей, що закінчили високі і середні школи, фахівців в галузі виробництва і культури.

Український поет і перекладач Словаччини, педагог Сергій Макара (1937 – 2022), політичний діяч, колишній депутат Національної Ради СР Іван Голта, кандидат наук (1958 – 2021), Іван Пайташ, який 19 років був директором Гімназії в Гуменному, секретар обласного футбольного союзу Ладислав Мохнацький.

Від 2009 року у Волиці успішно працює жіночий фольклорний колектив «Волянка», який бере участь у різноманітних фестивалях і конкурсах, зокрема, в акції, яку організує СРУСР.

-мі-

Новини культури

КИЇВ. У Національному історико-етнографічному заповіднику «Переяслав» 7 червня відкрилася виставка ляльок «Князівні та княгині», на якій представлено понад 80 вбраних у княжі строї часів Київської Русі ляльок-мотанок, виготовлених п'ятдесятьма майстринями з України та з-за кордону – Норвегії, Бразилії та Канади.

ЛАТВІЯ. Організація українських учителів у Латвії Izglītības centrs VOLIA.lv провела першу з серії п'ятничних літературних зустрічей. Вона була присвячена Ліні Костенко.

ЛИТВА. На міжнародній конференції у столиці Литви 31 країна прийняла «Вільнюський заклик до дій для відновлення культурного сектору України».

ПОЛЬЩА. У Варшаві проведуть ювілейний X фестиваль «Дні української музики», у межах якого у 8, 10 та 13 вересня цього року відбудуться симфонічні концерти.

ТУРЕЧЧИНА. У столиці Туреч-

чини відбулися Дні української культури, в межах яких було організовано покази кінокартин сучасного українського кінематографа «Захар Беркут» та «Культура vs війна», анімаційного фільму «Микита Кожум'яка», а також відкрито виставку картин львівської художниці Ольги Довгань-Левицької «Ритуали і квіти».

АВСТРІЯ. До Української суботньої школи у Відні у Міжнародний день захисту дітей завітали танцювальні колективи «Дитинство» та «Сузір'я» з Одеси.

ГРУЗІЯ. Під час Тбіліського міжнародного книжкового фестивалю за сприяння посольства України відбулася презентація видання драматичної поеми Лесі Українки «Кассандра» в перекладі грузинською мовою.

ТУРЕЧЧИНА. У столиці Туреччини Анкарі відкрилася виставка української художниці Ольги Довгань-Левицької «Ритуали і квіти», на якій представлена серія картин-оберегів, виконаних у стилі наївного мистецтва.

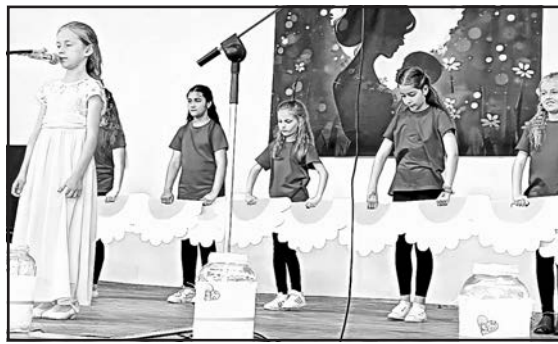

▲ Учні Основної школи в Ублі.

25.5.2024 в селі Убля відсвяткували День матері. Присутніх урочисто промовою привітав староста села Йосиф Фейсак. Для всіх мам і бабусь гарну програму підготували вчительки з дітьми дитсадка та основної школи. У програ-

▲ Діти дитсадка.

мі виступила і фольклорна група Ублянка. Насамкінець всі діти дали своїм мамам самостійно зроблені подарункочки.

-МК-

Фото М. Камозінова.

▲ Фольклорна група Ублянка.

NOVE ŽYTĽA

KULT MINOR

zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sada NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 74. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 450 ks. Ročné predplatné 12,50 € Štvrťročné predplatné 3,125 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s.. Stredisko predplatného tlačie: Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sada NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видеа Союз русинів-українців СР. Рік видання 74. Головний редактор Мировис Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.